

PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

Bendrosios sąvokos:

Autorinis lankas (aut. 1.) – 40 000 spaudos ženklų (įskaičiuojant tarpelius) teksto arba 700 eilučių eiliuoto teksto. Jeigu apimties spaudos ženklais nustatyti negalima, autorinį lanką sudaro 16 A4 formato lapų, kai tekstas yra 1 protarpio (angl. single), arba 25 A4 formato lapai, kai tekstas yra 1,5 protarpio (angl. 1,5 lines). Iliustracijų vieną autorinį lanką sudaro 3 000 cm² spausdinto ploto iliustracijų.

Meno kūrinys – viešai pristatytas dailės, dizaino, architektūros, teatro, kino, šokio, muzikos ar mišraus meno kūrinys ar jo atlikimo aktas, atitinkantis konkrečioje meno kryptyje pripažįstamus meniškumo kriterijus.

Mokslo monografija – neperiodinis ir netęstinis leidinys, kuriame sistemingai ir (arba) išsamiai išnagrinėta viena tema (dalykas), aiškūs ir žymūs naujumo ir kiekvienai mokslo sričiai savi moksliskumo elementai; monografija privalo turėti ISBN numerį, jos apimtis turi būti ne mažesnė nei 8 aut. lankai.

Mokslo studija – ne mažesnės kaip 2 aut. lankų apimties mokslo darbas, atitinkantis mokslo straipsniui keliamus reikalavimus.

Mokslo straipsnis – straipsnis, paskelbtas mokslinėje spaudoje arba (ir) turintis konkrečioje mokslo kryptyje įprastą mokslinį aparatą (išnašas ar (ir) bibliografiją, ar (ir) formules, ar (ir) brėžinius, ar (ir) metodologijos aprašą, ar (ir) statistines lenteles ir pan.) ir atitinkantis toje mokslo kryptyje pripažįstamus moksliskumo kriterijus. Humanitarinių ir socialinių mokslų srityse jo apimtis turi būti ne mažesnė nei 0,25 autorinio lanko.

Recenzuojamas leidinys – periodinis, tęstinis arba vienkartinis leidinys, kuriame straipsniai publikuojami remiantis mokslinių recenzentų (angl. peer review) rašytinėmis išvadomis.

Leidinio rankraštis – autoriaus arba vertėjo parengto leidinio (teksto, iliustracijų, brėžinių) pavyzdys kompiuteriniu formatu.

Vadovėlio ar mokslo monografijos žyma – įrašas, patvirtinantis, kad Leidybos komisijos įvertintas vadovėlio ar monografijos rankraštis atitinka Komisijos nustatytus kriterijus žymai suteikti.

Specialiosios sąvokos:

Akademine recenzija – publikuoto veikalo išsamus ir argumentuotas mokslinis įvertinimas; apimtis turi būti ne mažesnė nei 0,25 autorinio lanko.

Knygos skyrius – originalaus ar apžvalginio mokslinio straipsnio pobūdį atitinkantis mokslo darbas, paskelbtas neperiodiniame leidinyje, išskyrus konferencijos darbų leidinius.

Konferencijos darbų leidinys – vienkartinis leidinys ar serijinio leidinio tomas (jo dalis), kuriame spausdinami mokslo konferencijos pranešimų turinį atitinkantys tekstai, neperėję recenzuojamiems leidiniams įprastos recenzavimo (angl. *peer review*) procedūros.

Kultūros ir profesiniai leidiniai – leidiniai, skirti humanitarinių ir socialinių mokslų profesinei auditorijai.

Meno kūrinio (atlikimo) skelbimas – (asmeninis) kūrinio(-ių) pristatymas, realizavimas (įskaitant restauravimą) ar atlikimas meninėje ar viešojoje erdvėje (įskaitant kino, televizijos ar radijo studijas) ar publikavimas leidykloje ar įrašų studijoje (knygų, muzikos plokštelių ar CD bei kino ar teatro DVD) ar demonstravimas festivalyje, televizijos ar radijo kanalu bei interneto portaluose; šios meno erdvės, institucijos ir kiti kontekstai skirstomi į prestižinius, žinomus ir Lietuvos masto.

Meno kūrėjas – meno kūrinį kuriantis, taip pat juos meniškai atliekantis, interpretuojantis ir taip jiems suteikiantis naują meninę vertę fizinis asmuo, kuriam Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo nustatyta tvarka suteiktas meno kūrėjo statusas.

Profesionalus meno vertintojas – asmuo, įgijęs aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir atitinkamos meno srities vertintojo (menotyrininko, meno filosofo, estetiko) kvalifikaciją bei paskelbęs studijų, straipsnių, recenzijų šiuolaikinio meno klausimais Lietuvos ar užsienio valstybių meno leidiniuose.

Mokslinis žinynas, enciklopedija, (bio)bibliografija – konkrečios srities ar krypties mokslo kūrinys, skirtas mokslo ir studijų reikmėms ir atitinkantis tos srities ar krypties moksliskumo ir sistemingumo reikalavimus, išskyrus visuomenės švietimui, mokslo populiarinimui, administracinėms funkcijoms atlikti skirtus informacinius leidinius.

Mokslinis žodynas – kalbotyros mokslo veikalas, sudarytas iš naujai surinktų ir (ar) pagal naują mokslinę metodiką atrinktų, klasifikuojamų ir pateikiamų leksikografinių išteklių sistemos ir skirtas mokslo ir studijų reikmėms, publikuotas kaip knyga (turi ISBN numerį) ir (ar) elektroniniu pavidalu; apimtis turi būti ne mažesnė nei 8 aut. lankai.

Mokliškai komentuotas vertimas – mokslo srities ar konkrečios krypties raidai aktualaus arba istoriškai reikšmingo teksto vertimas iš lietuvių kalbos arba į lietuvių kalbą. Moksliniu komentavimu laikomi palydimieji tekstai, pristatantys veikalą bei jo pateikimo ypatumus straipsnių ir (ar) komentarų, ir (ar) žodynėlių, ir (ar) sąvokų rodyklių forma.

Sudarytas mokslo darbas – originalių mokslo darbų rinkinys arba kolektyvinis mokslo darbas; įskaitomas sudarytojui, nurodytam leidinio antraštiniame puslapyje ir (arba) metrikoje; neįskaitomas periodinio arba tęstinio mokslo leidinio nuolatinio redaktoriaus darbas.

Šviečiamieji projektai – didelės kultūrinės ir (ar) visuomeninės vertės autorinės, mokliškai pagrįstos, tačiau neprofesionalų auditorijai skirtos (parengtos ir vestos) TV, radijo laidos, publikacijos spausdintinėse arba elektroninėse žiniasklaidos priemonėse, viešos paskaitos visuomenei su diskusijomis, dokumentinių filmų scenarijai ir pan.

Šaltinio publikacija – mokslinę vertę turinčių archyvinių dokumentų, kalbos paminklų, jų rinkinių ir kitų tekstinių bei audiovizualinių šaltinių atrinkimas ir parengimas spaudai parūpinant mokslinį aparatą (transkripcijas, komentarus, rodykles ir kt.).

Taikomasis mokslo darbas – pagalbinis darbas, skirtas akademinėi auditorijai ir (ar) platesnei visuomenei, generuojantis naujas žinias ir skirtas specifiniams praktiniams tikslams pasiekti; skirtini tokie darbai: katalogai, paminklų sąvadai, žemėlapiai, teisės aktų komentarai, akademinė literatūros ir meno kritika ir pan.; neįskaitomos mokslo projektų ataskaitos, neoriginalūs vadovėliai, mokslo populiarinimo darbai.

Mokslo žurnalas – recenzuojamas periodinis arba tęstinis leidinys, kuriame skelbiami mokslo straipsniai (darbai), turintis redakcinę kolegiją, susidedančią iš mokslininkų.

Metodinė priemonė – nustatyta tvarka įteisinta ir publikuota kita, vadovėlio ar mokomosios knygos kategorijai nepriskirta mokojoji priemonė (laboratorinių darbų, pratybų metodiniai nurodymai, paskaitų konspektai, pateikčių rinkiniai ir kt.). Prie metodinių priemonių priskiriami žodynai, originalūs žinynai, enciklopediniai leidiniai, uždavinynai.

Mokomoji knyga – nustatyta tvarka recenzuota ir įvertinta mokymosi knyga, kurioje pateikiama teorinio, praktinio, žinyinio ar technologinio (skaičiuojamojo) pobūdžio medžiaga vieno ar kelių dėstomų dalykų žinioms įsisavinti.

Mokomoji literatūra – vadovėliai, mokomosios knygos, metodinės priemonės.

Kultūros ir profesiniai leidiniai – leidiniai, skirti humanitarinių ir socialinių mokslų profesinei auditorijai.

Kitos sąvokos:

Pagrindiniai teisės aktai – kodeksai, įstatymai ir jų naujos redakcijos, parengtos Lietuvos Respublikos Seimo, Vyriausybės ar Prezidento sudarytose darbo grupėje. Įskaitoma teisės mokslo institucijai atstovaujantiems mokslininkams, jei parengtieji teisės aktai yra priimti.

LR Viešųjų pirkimų įstatymas – šis įstatymas nustato viešųjų pirkimų tvarką, šių pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, viešųjų pirkimų kontrolės bei ginčų sprendimo tvarką. Įstatymo nuostatos suderintos su šio įstatymo priede pateiktais Europos Sąjungos teisės aktais.

ISBN agentūra – ISBN Lietuvos agentūra nuo 1992 m. teikia tarptautinius standartinius knygos numerius (ISBN – International Standard Book Number). Nacionalinių ISBN agentūrų veiklą koordinuoja Tarptautinė ISBN agentūra Londone (International ISBN Agency). Ji leidžia tarptautinį leidėjų registrą „Publishers International ISBN Directory“, kuriame skelbiami duomenys ir apie Lietuvos leidėjus.

ISSN agentūra – ISSN Lietuvos agentūra nuo 1994 m. teikia tarptautinius serialinio leidinio numerius (ISSN – International Standard Serial Number).

Serialinis leidinys – tai leidinys, leidžiamas numeruotomis arba datuotomis dalimis, einančiomis viena po kitos ta pačia antrašte ir numatyta leisti neapibrėžtą laiką. Tai laikraščiai, metraščiai (tokie kaip ataskaitos, metiniai leidiniai, žinynai ir kt.), žurnalai, serijiniai leidiniai, mokslo straipsnių rinkiniai, mokslo draugijų darbai, protokolai ir t. t.

Universitetas – Kauno technologijos universitetas.

Leidykla – Kauno technologijos universiteto leidykla „Technologija“. Leidykloje yra trys padaliniai: Leidybos skyrius, Leidyklos dizaino skyrius, Komercijos skyrius.

Universiteto leidybos komisija – rektorius įsakymu patvirtinta komisija, nurodanti mokslo monografijų finansavimo šaltinius, priskirianti leidinius atitinkamam žanrui ir suteikianti vadovėlio, monografijos ar studijos žymą.

Leidinių kainoms nustatyti ir tiražams paskirstyti komisija – rektorius įsakymu patvirtinta komisija, turinti įgaliojimus patvirtinti: leidinio tiražo paskirstymą pagal sudarytą leidybos sutartį, leidinio savikainą ir pardavimo kainą.

Leidybos sutartis – pagal Lietuvos Respublikos Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymą Leidybos sutartimi autorius ar kitas autorių teisių subjektas perduoda ar suteikia leidėjui teisę atgaminti spausdinimo ar kitokiu būdu literatūros, mokslo ar meno kūrinių pagaminant pagrįstiems visuomenės poreikiams patenkinti pakankamą egzempliorių kiekį ir teisę juos platinti. Kūrinio rankraštis, jo kopija ar kita laikmena, iš kurių kūrinys atgaminamas, priklauso autoriui nuosavybės teise, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip. Leidybos teisinius santykius reglamentuojančios nuostatos netaikomos periodiniams leidiniams ir kitiems kolektyviniams kūriniams.

Santrumpos:

ISBN kodas – angl. International Standard Book Number (tarptautinis standartinis knygos numeris). Tai unifikuotas knyginės produkcijos identifikavimo kodas, kurį vartoja daugelio pasaulio šalių leidėjai, bibliotekos ir knygų prekyba. Kadangi kodai skaitomi ir apdorojami kompiuteriais, jie yra nepakeičiama priemonė informacijai perduoti ir įvairioms operacijoms atlikti. Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 36 straipsnį visos mūsų šalyje spausdintos knygos, monografijos, leidiniai Brailio raštu, žemėlapiai, kalendoriai (su tekstu) ir elektroniniai ištekliai turi turėti ISBN. Jo žymėjimo leidiniuose vietą ir išdėstymą reglamentuoja LST ISO 2108:1994 „Informacija ir dokumentai. Tarptautinis standartinis knygos numeris (ISBN)“.

ISSN kodas – angl. International Standard Serial Number (tarptautinis standartinis serijinio leidinio numeris). Tai tarptautinė standartinė numeracijos sistema, kurios vienas pagrindinių tikslų yra plėtoti ir skatinti serialinių leidinių registravimą pasaulyje ir intensyviai informacijos apie juos paiešką bei jos tarptautinius mainus. Šis kodas identifikuoja serialinio leidinio antraštę nepriklausomai nuo to, kokia laikmena, kokia kalba ir kokioje šalyje leidinys leidžiamas. ISSN suteikiamas visiems serialiniams leidiniams, nežiūrint to, ar jie buvo leidžiami praeityje, leidžiami dabar, ar bus leidžiami netolimoje ateityje. ISSN gali būti suteiktas elektroniniams ištekliams

įvairiose laikmenose: kompaktiniams diskams, magnetinėms juostoms, interneto leidiniams (atnaujinamoms duomenų bazėms, tinklo svetainėms) bei atnaujinamiems keičiamų lapų leidiniams.

e-ISBN ir e-ISSN – atitinkamai identifikacijos kodai ir registracijos sistema elektroniniams leidiniams.

UDK – (angl. Master Reference File) Klasifikacijos sistema – universalioji dešimtainė klasifikacija. Visi dokumentai (nepaisant kalbos ir leidimo vietos) sisteminami ir dalykinami, t. y., turinys reiškiamas UDK indeksais ir dalykinėmis rubrikomis. Nedalykinami tik mažiau aktualūs, 1992 metais ir anksčiau išleisti dokumentai. Pilnai sudaryti bibliografiniai įrašai kasdien patenka į Lietuvos bibliotekų suvestinį katalogą (automatinis eksportas / importas).

DOI – (angl. Digital Object Identifier). Skaitmeninis objekto identifikatorius. Tai gaminio atpažinimo skaitmeninėje erdvėje sistema, skirta hiperteksto saitų ilgaamžiškumui užtikrinti. Kiekvienas DOI yra vienintelis ir nuolatinis. Dokumentas išsaugo savo DOI visą galiojimo laiką; jeigu šis dokumentas panaikinamas, DOI nenaudojamas pakartotinai.

SPP – Leidyklos spaudos pagal poreikį sistema. Leidyklos spaudos pagal poreikį sistema sukurta leidinių tiražų poreikiui tirti, mažiau aktualių ir jau nebetiražuojamų leidinių nedideliame poreikiui tenkinti bei kaip alternatyvi galimybė finansavimo tiražuoti neturintiems leidiniams išspausdinti.

LDB – Leidyklos duomenų bazė. Leidyklos duomenų bazė yra leidyklos serveryje. Joje saugomos beveik visų Universitete išleistų leidinių skaitmeninės versijos.

IP adresas – kompiuterio identifikatorius IP tinkluose. Tai tam tikrame tinkle unikalūs skaičiai, naudojami vienareikšmei duomenų paketo siuntėjo ir gavėjo identifikacijai ir skiriamas žmogaus ar organizacijos, administruojančios duotąjį IP tinklą. Internetu IP adresus skiria tam tikrus jų režius turinčios organizacijos. Pavyzdžiui, Europoje tuo užsiima RIPE. Dėl to, kad IP adresai suteikiami kontroliuojamai ir yra unikalūs, jie leidžia duomenis persiųsti ir labai dideliais kompiuterių tinklais, pvz., internetu, kadangi maršrutizatoriai, per kuriuos keliauja duomenys, žino kur juos toliau nukreipti. Kita vertus, tokių adresų administravimas reikalauja papildomų organizacinių bei darbo išlaidų. Domenų vardų susiejimu su IP adresais užsiima vardų sričių sistema.